

NHS dzemdes kakla skrīnings

Lēmuma pieņemšanas
atvieglošana

Kas ir dzemdes kakla vēzis?	2
Kas izraisa dzemdes kakla vēzi?	2
Kas ir dzemdes kakla skrīnings?	3
Dzemdes kakla skrīninga rezultāti	6
Kas ir kolposkopija?	8
Izvēles izdarīšana — dzemdes kakla skrīninga iespējamās priekšrocības un riski	9
Kādi ir dzemdes kakla vēža simptomi?	10
Kādi faktori ietekmē iespēju saslimt ar dzemdes kakla vēzi?	11
Kas notiek ar paraugu pēc skrīninga?	11
Ar ko es varu sazināties, ja man ir jautājumi?	12

Lēmums par to, vai veikt dzemdes kakla skrīningu, ir jāpieņem jums pašai. Šīs brošūras uzdevums ir palīdzēt jums izlemt.

Kāpēc NHS piedāvā dzemdes kakla skrīningu?

NHS dzemdes kakla skrīnings palīdz novērst dzemdes kakla vēzi. Diagnosticējot dzemdes kakla vēzi, Apvienotajā Karalistē katru gadu tiek izglābtas 5000 dzīvības.

Kāpēc es esmu uzaicināta uz dzemdes kakla skrīningu?

NHS piedāvā dzemdes kakla skrīningu visām sievietēm vecumā no 25 līdz 49 gadiem ik pēc trīs gadiem un visām sievietēm vecumā no 50 līdz 64 gadiem — ik pēc pieciem gadiem. Tas tiek darīts tādēļ, ka visbiežāk ar dzemdes kakla vēzi saslimst sievietes vecumā no 25 līdz 64 gadiem.

Kas ir dzemdes kakla vēzis?

Dzemdes kakla vēzis sākas, kad dzemdes kakla šūnas sāk nekontrolēti palielināties un izveido cietu kunkuli (sauktu arī par audzēju). Audzējam palielinoties, šūnas var vēlāk izplatīties uz citām ķermeņa daļām, un tas var apdraudēt dzīvību.

Dzemdes kakls ir apakšējā dzemdes daļa, un tas atrodas virs vagīnas.

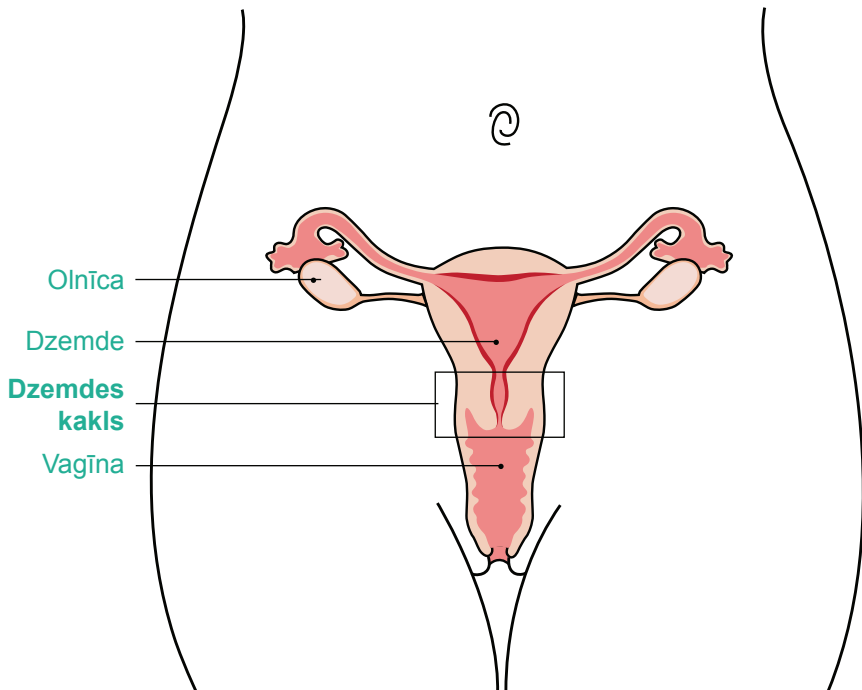
Kas izraisa dzemdes kakla vēzi?

Gandrīz vienmēr dzemdes kakla vēzi izraisa vīruss, kas tiek saukts par cilvēka papilomas vīrusu (HPV, human papillomavirus).

Cilvēka papilomas vīruss ir izplatīts vīruss — kādā savas dzīves brīdī ar to inficējušies gandrīz visi cilvēki. Ar to var inficēties jebkuras ar vīrieti vai sievieti veiktas seksuāla rakstura aktivitātes rezultātā. Cilvēka papilomas vīrusam ir daudzi un dažādi veidi, bet tikai daži no tiem var izraisīt vēzi.

Tie cilvēka papilomas vīrusa veidi, kuri izraisa dzemdes kakla vēzi, var inficēt dzemdi, neradot nekādus simptomus. Vairumā gadījumu imūnsistēma spēj atbrīvoties no šī vīrusa, jums pat nezinot par tā esamību. Tomēr reizēm cilvēka papilomas vīrusa infekcijas var izraisīt dzemdes kakla šūnu anomāliju.

Parasti ķermenis spēj atbrīvoties no anomālajām šūnām un atjaunojas dzemdes kakla parastais stāvoklis. Tomēr reizēm tā nenotiek un šūnu anomālija var izraisīt vēzi.

Kas ir dzemdes kakla skrīnings?

Dzemdes kakla skrīninga (ko agrāk mēdza saukt par “uztriepes testu”) laikā tiek paņemts neliels šūnu paraugs no dzemdes kakla virsmas. Šis paraugs tiek nosūtīts uz laboratoriju un pārbaudīts zem mikroskopa, lai redzētu, vai tajā nav anormālu šūnu. Anormālas šūnas neliecina par vēzi, tomēr, ja netiks ārstētas, tās var izraisīt vēzi.

Atkarībā no testa rezultāta var tikt pārbaudīts, vai paraugs nav inficēts ar tiem cilvēka papilomas vīrusa veidiem, kuri var izraisīt dzemdes kakla vēzi.

Pēc tam var tikt piedāvāts veikt vēl vienu pārbaudi (sauktu par kolposkopiju), lai tuvāk aplūkotu dzemdes kaklu. Ja kolposkopijas laikā tiek konstatētas anomālas šūnas, tiek ieteikts no tām atbrīvoties — parasti vēl vienas kolposkopijas laikā. Šādi skrīnings var novērst dzemdes kakla vēzi.

Kas notiks, ja nolemšu veikt skrīningu?

Pirms apmeklējuma

Dzemes kakla skrīningu parasti veic sievietē — medmāsa vai ārste. Ja vēlaties, lai jūs pārbaudi noteikti veic sievietē, jūs varat palūgt to, pierakstoties uz apmeklējumu.

Apmeklējumam ir jānotiek dienā, kad jums nav mēnešreižu. Ja jums nav mēnešreižu, tad skrīningu var veikt jebkurā laikā.

Platu svārku (nevis bikšu vai šauru svārku) uzvilšana var palīdzēt vieglāk sagatavoties pārbaudei. Lūdzu, divas dienas pirms pārbaudes nelietojiet nekādus vaginālos medikamentus, lubrikantus vai krēmus, jo tie var ietekmēt medmāsu vai ārstes paņemtos paraugus.

Lūdzu, aprunājieties ar medmāsu vai ārsti, ja esat stāvoklī, jums ir veikta histerektomija vai ir kaut kāds iemesls, kādēļ, jūsuprāt, dzemes kakla skrīnings varētu būt sarežģīts. Viņas varēs atbildēt uz jebkuriem jūsu jautājumiem vai jūs nomierināt un parūpēties par jums piemērotu procedūru.

Apmeklējuma laikā

Medmāsa vai ārste lūgs jums izģērbties no jostasvietas uz leju un nogulties uz gultas ar saliektiem un pavērtiem ceļgaliem.

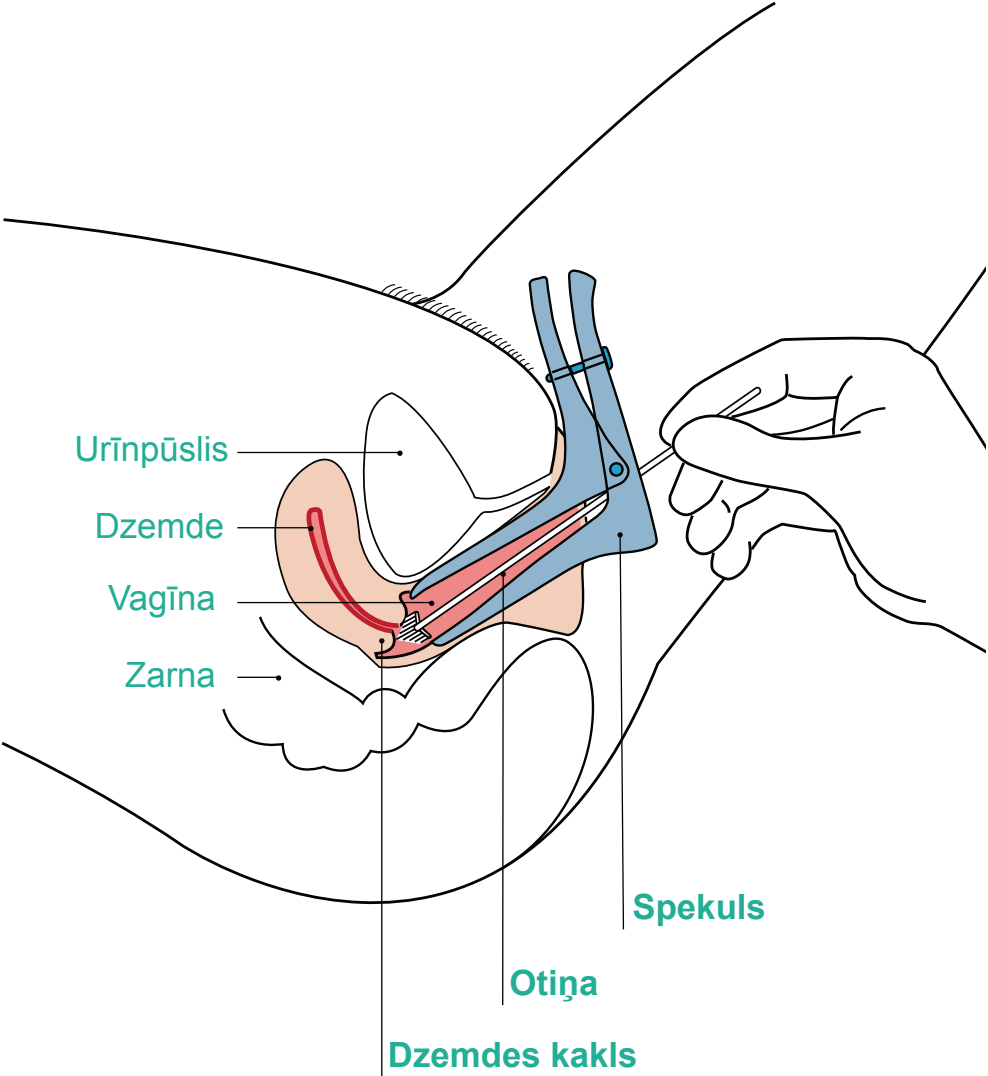
Vagīnā tiks ievietots instruments, ko sauc par spekulu, un tas tiks izmantots uzmanīgai vagīnas pavēšanai. Tas ļaus medmāsei vai ārstam redzēt dzemes kaklu.

Ar mazu otiņu tiks paņemts dzemes kakla virsmas paraugs. Šis tests ilgst vienu vai divas minūtes. Kopējais apmeklējuma laiks parasti ir aptuveni 10 minūtes.

Kāda ir sajūta dzemes kakla skrīninga laikā?

Jūs varat just zināmu diskomfortu, tomēr tas ātri pāriet. Ja tas šķiet sāpīgi, tad pasakiet to medmāsei vai ārsti un viņas mēģinās padarīt šo procesu patīkamāku.

Dzemes kakla skrīninga veikšana

Dzemes kakla skrīninga rezultāti

Jums vajadzētu saņemt vēstuli ar pārbaudes rezultātiem divu nedēļu laikā pēc pārbaudes.

Lielākajai daļai sieviešu šie rezultāti ir normas robežās

Aptuveni 94 no katrām 100 sievietēm, kurām veikts dzemes kakla skrīnings, ir rezultāti normas robežās. Ja rezultāti ir normas robežās, tad ir ļoti zems risks, ka dzemes kakla vēzis var rasties laikā līdz nākamajai skrīninga reizei.

Dažu sieviešu paraugā ir anomālas šūnas

Aptuveni sešām no katrām 100 sievietēm, kurām veikts dzemes kakla skrīnings, paraugā ir anomālas šūnas. Anomālas šūnas neliecina par vēzi, tomēr, ja netiks ārstētas, reizēm tās var izraisīt vēzi.

Neliela šūnu anomālija

Dažu sieviešu paraugos konstatētās anomālās šūnas ir tikai mazliet anomālas. Mazliet anomālās šūnas var būt divu veidu — robežvariants un zemas pakāpes diskarioze.

Ja paraugā ir mazliet anomālas šūnas, tad tiks pārbaudīts, vai paraugā nav konstatējami cilvēka papilomas vīrusa veidi, kuri var izraisīt dzemes kakla vēzi.

Ja nav cilvēka papilomas vīrusa infekcijas, tad ir zems risks, ka dzemes kakla vēzis var rasties laikā līdz nākamajai skrīninga reizei. Šādā gadījumā nākamais uzaicinājums uz nākamo pārbaudi tiks nosūtīts tāpat kā parasti, atkarībā no jūsu vecuma atkal pēc trīs vai pieciem gadiem

Ja konstatēta cilvēka papilomas vīrusa infekcija, tiek piedāvāts veikt vēl vienu pārbaudi (sauktu par kolposkopiju) rūpīgākai dzemes kakla apskatei.

Ievērojama šūnu anomālija

Pāris sieviešu paraugā ir ārkārtīgi anomālas šūnas. To sauc par augstas pakāpes diskariozi.

Ja ir ievērojama šūnu anomālija, tad tiek piedāvāts veikt kolposkopiju rūpīgākai dzemes kakla pārbaudei.

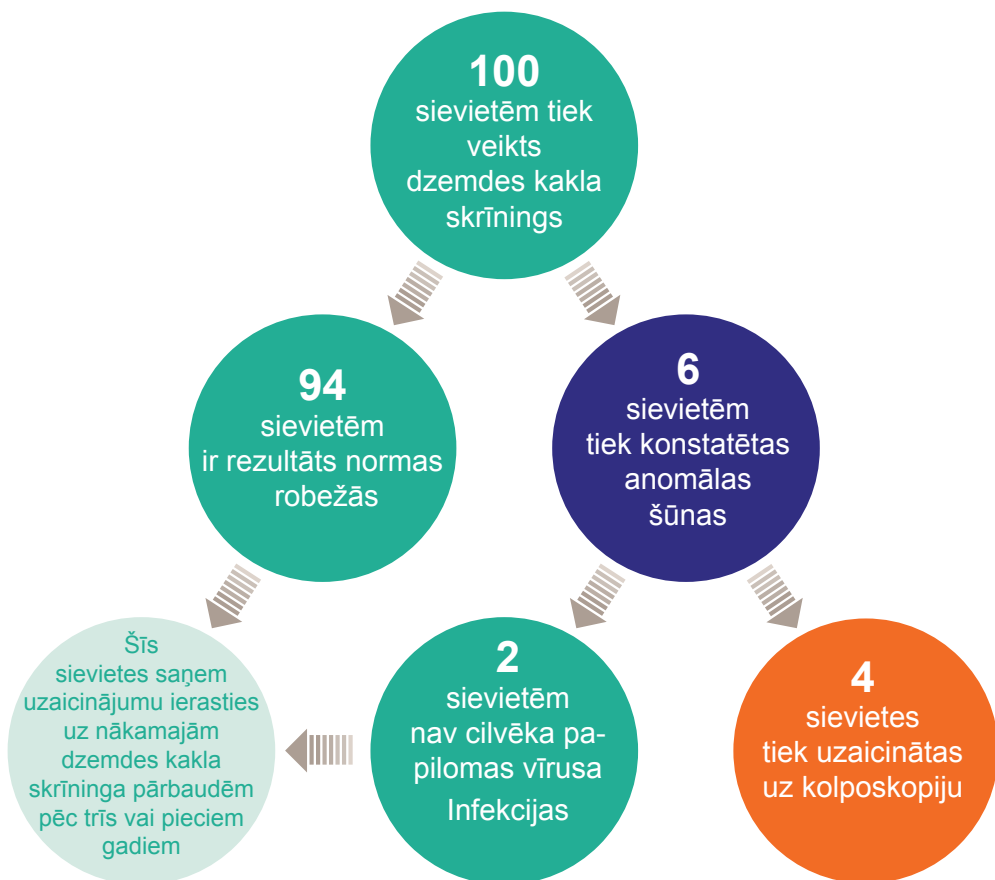

Retumis sieviešu paraugā var būt vēža šūnas

Ja ir šāds rezultāts, tad tiek nosūtīts uzaicinājums pēc iespējas ātrāk apmeklēt speciālistu. Šāds rezultāts ir aptuveni vienai no 1000 sievietēm.

Reizēm pirms rezultātu saņemšanas sievietēm ir jāveic vēl viens dzemdes kakla skrīnings

Reizēm sievietēm šī pārbaude ir jāatkārto, jo paraugs nav pietiekami skaidrs. Šādos gadījumos tiek nosūtīts uzaicinājums ierasties uz vēl vienu pārbaudi. Tā notiek aptuveni divās no katrām 100 skrīninga reizēm.

Kas ir kolposkopija?

Kolposkopija ir pārbaude dzemdes kakla anomālo šūnu daudzuma un anomālijas nopietnības noteikšanai. Tā parasti notiek slimnīcas ambulatorajā klīnikā. Speciālists ar palielināmā stikla un ārējā gaismas avota palīdzību rūpīgi aplūko dzemdes kakliņu. Var tikt paņemts neliels paraugs (veikta biopsija), lai pārbaudītu tās dzemdes kakliņa daļas, kuras izskatās neparasti. Ja šūnu anomālija ir nopietna, tad var būt nepieciešama ārstēšana šo šūnu likvidēšanai. Tas palīdz novērst dzemdes kakla vēzi.

Kolposkopijas rezultāti

Kolposkopijas laikā var tikt atklātas anomālas, likvidējamās šūnas

Ja ir nopietna šūnu anomālija, tad šīs šūnas var likvidēt. Arī tas parasti notiek ar kolposkopijas palīdzību slimnīcas ambulatorajā klīnikā.

Aptuveni pusei sieviešu, kurām veikta kolposkopija, tiek konstatētas likvidējamās anomālas šūnas.

Kolposkopijas laikā var tikt konstatēts vēzis

Retumis skrīninga laikā sievietēm var tikt diagnosticēts vēzis. Parasti skrīninga laikā diagnosticētais vēzis ir agrīnā stadijā. Sievietēm, kurām ir dzemdes kakla vēzis agrīnajā stadijā, ir daudz lielāka iespēja izdzīvot nekā sievietēm ar vēzi vēlākā stadijā.

Izvēles izdarīšana — dzemdes kakla skrīninga iespējamās priekšrocības un riski

Lēmums par to, vai veikt dzemdes kakla skrīningu, ir jāpieņem jums pašai. Sievietes pieņem šo lēmumu, balstoties uz daudziem un dažādiem apsvērumiem. Lai palīdzētu jums izlemt, mēs esat pievienojuši informāciju par iespējamajām priekšrocībām un riskiem.

Kādas ir dzemdes kakla skrīninga priekšrocības?

Dzemdes kakla skrīnings palīdz novērst dzemdes kakla vēzi. Vienai no katrām 100 pārbaudītajām sievietēm tas novērš saslimšanu ar dzemdes kakla vēzi.

Diagnosticējot dzemdes kakla vēzi, Apvienotajā Karalistē katru gadu tiek izglābtas 5000 dzīvības.

Kādi ir dzemdes kakla skrīninga riski?

Dzemdes kakla skrīninga riski nav saistīti ar pašu pārbaudi, bet ar anormālo šūnu noņemšanu kolposkopijas laikā. Anomālo šūnu noņemšana var reizēm izraisīt asiņošanu vai infekciju, un tas var ietekmēt arī nākotnē paredzēto grūtniecību. Sievietēm, kuras kļūst grūtas pēc anomālo šūnu noņemšanas, ir mazliet lielāks risks, ka viņu mazulis piedzims vienu vai divus mēnešus agrāk.

Ne visām sievietēm, kurām ir likvidētas anomālās šūnas, tās būtu izraisījušas dzemdes kakla vēzi. Tomēr visām sievietēm ar nopietnu šūnu anomāliju tiek piedāvāta ārstēšana šo šūnu likvidēšanai, jo nav iespējams noteikt, vai tās izraisīs vai neizraisīs dzemdes kakla vēzi.

Kādi ir dzemdes kakla vēža simptomi?

Vēzis var attīstīties regulāro skrīninga reižu starplaikā.

Tādēļ ir īpaši svarīgi pievērst uzmanību visam, kas šķiet neparasti, it īpaši tālāk norādītajām pazīmēm.

- Asiņošana starp mēnešreizēm, pēc dzimumakta vai pēc menopauzes
- Vaginālie izdalījumi
- Sāpes vai diskomforta sajūta seksa laikā

Ja esat ievērojusi kādu no šīm izmaiņām, tad pēc iespējas ātrāk apmeklējiet ārstu. Negaidiet līdz savai nākamajai dzemdes kakla skrīninga reizei.

Parasti šie simptomi nenozīmē to, ka jums ir vēzis, tomēr, ja jums ir vēzis, tad tā agrīna diagnosticēšana un ārstēšana var palielināt jūsu izredzes uz izdzīvošanu.

Kādi faktori ietekmē iespēju saslimt ar dzemdes kakla vēzi?

Dzemdes kakla skrīninga veikšana samazina iespēju saslimt ar dzemdes kakla vēzi.

Gandrīz visos gadījumos dzemdes kakla vēzi izraisa cilvēka papilomas vīrusa infekcijas. Ar cilvēka papilomas vīrusu var inficēties jebkuras ar vīrieti vai sievieti veiktas seksuāla rakstura aktivitātes rezultātā.

Sievietēm un vīriešiem, kuriem ir vairāki seksa partneri, ir lielākas iespējas inficēties ar cilvēka papilomas vīrusa infekcijām. Tomēr cilvēka papilomas vīruss ir tik izplatīts, ka kādā savas dzīves brīdī ar to inficējušies gandrīz visi cilvēki. Cilvēka papilomas vīruss atrodas uz ādas visā ģenitāliju zonā un var izplatīties jebkura veida seksuālu aktivitāšu laikā. Tas nozīmē, ka prezervatīvi var arī nepasargāt no cilvēka papilomas vīrusa infekcijas.

Smēķēšana palielina dzemdes kakla vēža risku, jo apgrūtina organisma atbrīvošanos no cilvēka papilomas vīrusa infekcijām. Meitenēm vecumā no 12 līdz 13 gadiem tagad tiek piedāvāta vakcinācija aizsardzībai pret tiem cilvēka papilomas vīrusa veidiem, kuri izraisa dzemdes kakla vēzi.

Kas notiek ar paraugu pēc skrīninga?

Skrīninga laikā iegūtie paraugi tiek saglabāti laboratorijā vismaz 10 gadus. Rezultāti tiek saglabāti arī drošā valsts mēroga datorsistēmā, lai NHS darbinieki varētu salīdzināt jūsu pēdējos rezultātus ar jūsu iepriekšējiem rezultātiem. Šos rezultātus var redzēt arī citi veselības dienesta darbinieki, lai viņi varētu uzlabot šo pakalpojumu un speciālistu iemaņas.

Ar ko es varu sazināties, ja man ir jautājumi?

Ja jums ir jautājumi par dzemdes kakla skrīningu, varat aprunāties ar iecirkņa ārstu, ārstu prakses medmāsu vai kontracepcijas klīnikas darbiniekiem. Sīkāku informāciju par dzemdes kakla skrīningu, tostarp arī šajā brošūrā izmantoto faktu avotus, varat atrast šajās vietnēs:

The NHS Cervical Screening Programme (NHS dzemdes kakla skrīninga programma)

www.cancerscreening.nhs.uk/cervical

Informed Choice about Cancer Screening (Vēža skrīnings — jūsu apzināta izvēle)

www.informedchoiceaboutcancerscreening.org

Noderīgu informāciju par dzemdes kakla skrīningu var iegūt arī turpmāk norādītajās labdarības organizāciju vietnēs.

Cancer Research UK

www.cruk.org

Jo's Cervical Cancer Trust

www.jostrust.org.uk

Healthtalkonline

www.healthtalkonline.org

Šo brošūru ir izveidojusi King's Health Partners informācijas ekspertu neatkarīgā grupa Informed Choice about Cancer Screening, izmantojot Cancer Research UK ieteikumus un rakstisku atbalstu un Jo's Cervical Cancer Trust palīdzību diagrammu veidošanā.

Sabiedriskās apspriešanas laikā vairāk nekā 1000 sabiedrības locekļi ir devuši savu ieguldījumu, izstrādājot pieeju informācijai par NHS vēža skrīninga programmām.

Šo apspriešanu ir atbalstījušas šādas organizācijas: Beating Bowel Cancer, BME Cancer Communities, Bowel Cancer UK, Breakthrough Breast Cancer, Breast Cancer Campaign, Breast Cancer Care, Cancer Research UK, Independent Cancer Patients' Voice, Jo's Cervical Cancer Trust un Patient Information Forum.

www.informedchoiceaboutcancerscreening.org

Finansējums: NHS Cancer Screening Programmes.

NHS Cancer Screening Programmes pārvalda organizācija Public Health England.

Dizains: feltonworks.com

2013. gada septembris. Pēdējais pārskatīšanas datums: 2015. gada septembris.
2901195 1p 1.6mill July 13 (ANT)

Lai saņemtu vēl citas šī izdevuma kopijas, apmeklējiet vietni www.orderline.dh.gov.uk un norādiet kodu xxxxxxx vai sazinieties ar DH Publications Orderline: Tālrunis: 0300 123 1002; Teksta tālrunis: 0300 123 1003